

Titel: Kapitel VII.

Citation: "Kapitel VII.", i *Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r04-shoot-chptrd1e19785.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1892. Offentliggjort 1899

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel VII.

Værneting og Forening af Straffesager.

nærværende Kapitel stemmer i Realiteten i det væsentlige med det tidligere Forslag, ligesom også dets Hovedtræk ere overensstemmende med de nugældende Regler.

Det tilsigter at give sådanne almindelige Regler, på Grundlag af hvilke der kan tilvejebringes en fornuftig og tilstrækkelig fast Forretningsfordeling mellem de førstel-

lige sideordnede Retter, idet reglerne dog samtidig gøres så bøjelige og åbne så vidt Adgang til Afvigelser, at de praktiske Krav i det enkelte Tilfælde ikke på noget Punkt skulle blive unødigt hæmmede. De Momenter, der må være bestemmende for en fornuftig Forretningsfordeling, ere dels Hensynet til, at Sagerne fordeles nogenlunde jævnt mellem de forskellige Retter. dels Hensynet til, at hver Sag så vidt muligt behandles der, hvor den bedst og billigst kan oplyses, hvortil ved Småsager (Politisager) tillige særlig kommer Hensynet til, at der ikke forvoldes Sigtede et Besvær. der står i Misforhold til hans Brødes Ringhed.

§ 50.

Ved „enkelstående Retshandlinger" forstås sådanne, som ikke ere Led i en ved den pågældende Ret stedfindende Forundersøgelse eller Domsforhandling. Herom kan der være Tale ikke blot under Efterforskningen, forinden Forundersøgelse er indledet ved Retten eller Tiltale rejst, men også efter dette Tidspunkt, således f. Eks. hvor Efterforskningen fortsættes i Renhold til § 199, eller hvor Afstandsbestemmelserne eller nogen af de andre i 8 102 nævnte Omstændigheder bevirker, at et Vidne må afhøres andetsteds end ved Sagens Værneting; se også § 206, 2det og 3dje Stykke, § 224, § 330, jfr. §§ 340 og 350. — Paragraffen tilsigter kun at give en almindelig vejledende Regel for den, der begærer saadan enkeltstående Retshandling foretagen, og, forsåvidt den Ret, til hvilken begæring rettes, overhovedet er i Stand til at efterkomme den, og Begæringen ikke fremtræder helt uden Støtte i de faktiske Forhold, hvortil Paragraffen henviser, kan den ikke vægre sig. blot fordi den har en anden Mening om, hvor den pågældende Retshandling hensigtsmæssigst kunde foretages. — Undertiden bestemmes det af den Ret, der stal dømme i Sagen, hvor sådanne enkeltstående Retshandlinger skulle foretages, jfr. § 222, 2det Stk.

§ 51

indeholder en særlig Regel for Forundersøgelsens værneting, der ikke fandtes i det tidligere førsttag. Dette gav samme Regler for Forundersøgelse som for Domsforhandling, således at Gerningsstedets værneting blev det normale, idet der samtidig gjordes den nødvendige Undtagelse for påtrængende Tilfælde. dog således, at Sagen snarest muligt skulde afgives til den kompetente Ret. Man har imidlertid ment, at man på dette

Punkt gjorde bedre i at følge den norske Lovs Forbillede (jfr. sammes § 135. 2det Stk.) og stille Valget betydelig friere. Det kan på dette Sagens Stadium efter Omstændighederne være vanskeligt at afgøre, hvor Forundersøgelsen skal foregå, hvis den skal følge de samme Værnetingsregler som Domsforhandlingen, og man vil da enten være nødt til at udsætte Indledning af Forundersøgelse længere end i og for sig heldigt, eller man må lobe den Risiko bag efter at skulle flytte den over til en anden Ret, hvad der altid forvolder Spild af Tid og Kraft. Efter nærværende Udkast har i Virkeligheden Påtalemyndigheden frit Valg; dette ligger udtrykt deri, at „antages" må referere sig til den, der begærer Forundersøgelse, n: Påtalemyndigheden.

Herefter vil altså en Underret lige så lidt efter denne Paragraf som efter den foregående kunne vægre sig ved at efterkomme Påtalemyndighedens begæring. forudsat at denne blot fremtræder som Resultat af et Slem over de i § 51 fremhævede Momenter og ikke som et vilkårligt Magtbud uden nogensomhelst Støtte i de faktiske Forhold, og forudsat selvfølgelig, at det ikke viser sig, at Henvisningen alene er bygget på en urigtig Forudsætning (s. Eks. med Hensyn til hvor Forbrydelsen er begået, eller Pågribelsen har fundet Sted). I sidste Fald vil vel iøvrigt, naar sådant opklæres, Påtalemyndigheden af sig selv tage sin begæring tilbage. — men, vil den ikke, må Retten kunne afvise (jfr. § 203). Om fornødent, nemlig naar vedkommende anden Ret heller ikke vil modtage Sagen til Forundersøgelse, må Spørgsmålet bringes for den overordnede Ret. — Ifølge § 222, 2det Stk., kan den Landøret, der stal dømmes i Sagen, anordne Forundersøgelse ved en bestemt Ret. — Det stal for Tydeligheds Skyld fremhæves, „at bor eller opholder sig" her ligesom i § 50 står sideordnet (jfr. derimod § 54: „bor, eller, hvis han ikke har Bopæl, opholder sig").

§§ 52-57.

Med Hensyn til Domsforhandlingen gælder, at for alle i kongeriget begåede Forbrydelser er, forsåvidt Gerningsstedet blot kendes, dettes Værneting obligatorisk*) med følgende Undtagelser: a) Ved Politiovertrædelser haves frit Valg

mellem Gerningsstedets, Hjemstedets og

Pågribelsesstedets værneting (§§ 54

og 55).

b) Ved Forening med en anden Sag kan en Sag komme ind for et andet Værneting end det, der er foreskrevet, naar den tages for sig (§ 56).

c) Afvigelse fra Værnetingsreglerne kan af særlige Grunde besluttes af Landsretten eller Højesteret (§ 58).

Forbrydelser, begåede udenfor Kongeriget, eller med Hensyn til hvilke det er usikkert, hvor de overhovedet ere begåede, kunne bringes frem til Domsforhandling såvel ved Hjemstedets som ved Pøgribelsesstedets værneting. Af særegne Grunde kunne de i Kraft af en Landørets eller Højesterets Beslutning også indbringes andet Steds, ligesom de ved Forening med en anden Sag kunne følge denne. Er Forbrydelsen særlig begået på dansk Skib eller af Personer, som høre til sådant, kan Skibets Ankomststed efter § 53 vælges Side om Side med Hjemstedet og Pøgribelsesstedet.

Enhver Net må have så vel Beføjelse som Pligt til, naar Påtalemyndigheden bringer en Sag frem for den, skønt den efter de her angivne Regler ikke kan være rette værneting, og Sigtede enten ikke er til Stede eller protesterer, da at afvise den. Derimod kan Retten ikke have nogen Beføjelse til, hvor der er åbnet Påtalemyndigheden et vist Valg, at afvise, blot fordi Valgretten efter Rettens skøn hellere burde være benyttet på anden Måde.

Med Hensyn til de enkelte Paragraffer stal følgende bemærkes: Reglerne i § 52, 2det og 3die Pkt., tilsigte at afskære unyttig Tvivl og Diskussion om, hvad der er det rette værneting ved Forbrydelser, der, skønt de i et givet Tilfælde måtte rumme Handlinger, foretagne i flere Retskredse, strafferetlig set udgøre en Enhed, såvelsom i Tilfælde, hvor der er faktisk Tvivl om, i hvilken af flere bestemte Retskredse Gærningen i Virkeligheden er begået. — På Værnetinget i § 53 er der givet Anvisning under Hensyn til, at man ofte lettest vil kunne få Vidner på det Sted, hvor Skibet gør et Ophold af nogen Varighed. På den anden Side har man ikke gjort Reglen obligatorisk, da det let kan hænde, at Skibet befinder sig andet Steds, naar man når til Domsforhandlingen, og Vidnerne påny skulle bruges.

Med Hensyn til § 54 bemærkes, at Reglen i Slutningen af 1ste Stk. om, at Sagen eventuelt kan forfølges i den Kreds her i Riget, hvor Sigtede "sidst havde Bopæl eller opholdt sig. har særligt Hensyn til den i Kapitel XVIII. ommeldte Beslaglæggelse, hvor Sigtede har unddraget sig Sagens videre forfølgning ved Flugt. Neglen i

sidste Stykke tiltrænges og er delvis allerede hjemlet i den gældende Ret.

§§ 58 og 59.

Forholdet mellem disse to Paragraffer er, som det vil ses, dette, at, medens § 58 giver Landøret og Højesteret Adgang til ligefrem at hjemle Afvigelser fra de i §§ 52 — 57 indeholdte Værnetingsregler — dog at saadan Afvigelse kun kan besluttes, så længe Domsforhandlingen endnu ikke er begyndt — handles der i § 59

om Flytning af en Sag fra en ret> der efter Reglerne i §§ 52—57 sir. § 58 er lovligt værneting, til en anden Ret, der ligeledes er det, en Flytning som på den anden Side kan foretages på et hvilket som helst Stadium af Sagen: under Forundersøgelsen, under Domsforhandlingens Forberedelse såvel som efter Domsforhandlingens Begyndelse (altså under eller i Forbindelse med dennes Udslettelse).

Hvad iøvrigt særligt § 58 angår, da vil den deri indeholdte Regel blandt andet kunne finde Anvendelse, hvor i Nævninge-sager en særlig Ophidselse. Frygt for Intimideren af Juryen eller lignende gør sig gældende på Gerningsstedet. Den i Paragraffen ommeldte Begæring kan fremsattes såvel af Sigtede som af Påtalemyndigheden.

Med Hensyn til § 59 stal særlig bemærkes, at, medens det kan være naturligt og praktisk i mange Tilfælde at give Påtalemyndigheden en vis Valgfrihed fra først af. bor den ikke, naar Sagen først er bragt ind for en Ret til Forundersøgelse eller Domsforhandling, uden denne Rets Samtykke kunne slutte den igen. Såvel Hensynet til Retten som i endnu højere Grad Hensynet til Sigtede forbyder dette. På den anden Side kan undersøgelsen bringe sådanne Momenter frem. at Flytning er det eneste rimelige, og der bor derfor være Adgang for Retten til på Begæring af en af Parterne at tilstede saadan Flytning. Hvis Retten afslår en fremsat Begæring om Sagens Flytning, kan dens Afgørelse påkæres. — En Flytning kan iøvrigt også blive nødvendig, naar flere Sager skulle forenes (jfr. særlig § 63).

§ 60.

At Værnetingssspørgsmålet overhovedet kun prøves af Retten, naar Sigtede ikke er til Stede eller gør Indsigelse, er overensstemmende med det Hovedprincip i den hele re-formerede Proces, at der ikke tillægges Formregler nogen selvstændig Betydning. Kun hvor

der er Grund til at tro, at en saadan Regels Tilsidesættelse lan have haft eller vil få reel Betydning for Sagens Behandling, vil dens Tilsidesættelse medføre Afvisning (eller Adgang til fornøden Rettelse). Da nu enhver Ret må antages at have Evne til at behandle de Sager, der høre under dens almindelige Competence, er der, naar Sigtede moder uden at rejse nogen Indsigelse mod Valget af værneting, ingen Grund for Retten til at spille Tiden med Undersøgelser, der måske foreløbig vilde give et meget tvivlsomt Resultat og efter al Rimelighed ingen praktisk Betydning vilde få. Det er derhos nødvendigt at hindre, at Retten til at gøre Indsigelse gældende stal kunne misbruges til at gøre en næsten afsluttet Forhandling frugtesløs. Hertil sigter Neglen i Paragraffens 2det Punktum, der vil være at sammenholde med Reglen i § 241, 3die Stykke.

Med Hensyn til den i Paragraffens 3dje Stykke givne Regel bemærkes, at der, hvor flere Retter efter hinanden have erklæret sig inkompetente, medens en af dem må være kompetent, selvfølgelig bor være et Middel til at få Sagen bragt frem for den kompetente Ret. og det selv om Fristerne for Anke eller kære med Hensyn til den eller de første afgørelser måtte være udløbne. Sådant Middel anvises her.

§§ 61-64.

Forening til een Sag af flere Søgsmål mod den samme Person for forskellige Forbrydelser eller mod flere Personer som delagtige i en og samme Forbrydelse, vil i de fleste Tilfælde være hensigtsmæssig, og det selv om man derved kommer udenfor de ellers gældende Værnetingsregler, for det første Tilfældes Vedkommende særlig af Hensyn til Reglerne om Straffens Beregning ved Sammenstod af Forbrydelser, i begge Tilfælde af Hensyn til Sagens Oplysning.

Imidlertid kan saadan Forening også efter Omstændighederne være uhensigtsmæssig. Den kan medføre Forhaling, bidrage til at forlænge Varetægtsfængsel, gøre Sagens Behandling mere kompliceret o. s. v. Hertil kommer, forsåvidt Domsbehandlingen angår, at den mundtlige Procedure har vanskeligere ved at magte indviklede og mangesidige Forhandlinger end den skriftlige. Skal den mundtlige Procedure udfylde sin Opgave, må Bestræbelsen derfor til en vis Grad rettes på at gøre det Æmne, der til enhver Tid foreligger til, Bedømmelse, så enkelt og koncentreret som muligt. Under disse Omstændigheder kunne Reglerne om Forening

af sammenhængende Søgsmål ikke gøres ubetingede, men der må indrømmes Retten en betydelig Frihed til at samle og adskille (jfr. §§ 62 og 63), ligesom der heller ikke kan stilles noget ubetinget Krav til Påtalemyndigheden om fra først af under Forundersøgelsen eller Domsforhandlingen at samle flere samtidig forfulgte Forbrydelser af samme Perjon eller Forfølgning mod flere i samme Forbrydelse Delagtige under en og samme Sag (jfr. § 61, der er langt mindre absolut end det tidligere Forslags § 70). Det kan iøvrigt — som fremhævet i Motiverne til det tidligere førstags — herved bemærkes, at den materielle Strafferets Regler om Straffens Beregning i Sammenstodstilfælde vel lettest kan fyldestgøres ved Pådømmelse under et, men dog ikke frembyde nogen Hindring for en Sondring i flere Sager. Dette viser Straffelovens § 64, og det er denne Regel, hvis Analogi bliver at følge, naar Adskillelsen af stige Søgsmål finder Sted, uden at dette har den Grund, som Paragraffen nærmest har, for Øje. Kun må det, for at Straffelovens Tanke kan blive fuldt fyldest gjort, ved Adskillelsen så vidt muligt iagttages, at den Handling, der antages at ville medføre den strængeste Strafart, behandles først, en Anvisning, der imidlertid ikke altid vil kunne følges, og som ikke egner sig til at optages i Loven, da ingen processuelle følger kunne knyttes til dens Ikke-lagttagelse.

Med Hensyn til § 62 stal særlig fremhæves, at den deri indholdte Regel, som det bl. a. fremgår af Henvisningen til § 61, også finder Anvendelse på Forundersøgelsen. Det vil da også efter Omstændighederne kunne være hensigtsmæssigt at slutte Forundersøgelsen for een Forbrydelses Vedkommende, medens den fortsættes med Hensyn til en anden, hvilket vil kunne medføre, at ingen fælles Behandling for den dømmende Ret kan finde Sted.

Den i § 63 indeholdte Regel kan få praktisk Betydning, f. Ex. naar der er Tale om en Række ganske ensartede strafbare Handlinger (Toldovertrædelser s. Eks.), begåede af flere Personer, der dog ikke kunne siges at være Deltagere i en og samme Forbrydelse.

Hvad angår Forretningsfordelingen i Straffesager mellem de flere Overanklagere og Politimestre, da

ere Reglerne derfor tildels ligefrem givne med Reglerne om Værnetinget. — Berettiget og forpligtet til at påtale er den Em« bedsmænd, til hvis embedskreds Sagens værneting horer. Enkeltstående Retshandlinger må dog regelmæssig foranlediges af den, der iøvrigt har Sagen i sin Hånd, selv om de skulle foregå ved en Ret, der ligger udenfor denne Embedsmænds Kreds, i så Fald nemlig ved Rekvisition til vedkommende Overanklager eller Politimester eller vedkommende Ret. Begynder Efter« forskningen på en Tid, da der endnu mangler Forudsætninger til at bestemme Værnetinget, er enhver Overanklager eller Politimester, der først faar Anledning dertil, berettiget og forpligtet til at tage Sagen i sin Hånd og foranledige Foretagelsen af de enkelte Retshandlinger, der måtte blive Spørgsmål om, indtil Værnetinget kan bestemmes. Uopsættelige Skridt er ligeledes altid enhver Overanklager eller Politimester, som dertil faar Anledning, berettiget og forpligtet til al foretage uden Hensyn til Beføjelsen til at påtale Sagen i dens Helhed. Er der Valg imellem flere værneting i en offentlig Sag og således flere Overanklagere eller Politimestere ere lige kompetente, kan i Mangel af anden Bestemmelse enhver af disse tage Sagen i sin Hånd.

Alle de herhen hørende Regler er der imidlertid næppe Grund til at optage i Loven, de høre hjemme i en Instruks. Domstolene have alene at afgøre (og det tilmed kun i det Omfang, der ovenfor er angivet), om Sagen indbringes eller vedkommende Retshandling begæres for rette værneting, samt om vedkommende Embedsmænd ifølge den ham tilkommende almindelige Myndighed overhovedet er berettiget til at optræde ved vedkommende Ret som Anklager. Om han iøvrigt handler i Overensstemmelse eller i Strid med de Instrukser, der ere givne for den indbyrdes Forretningsfordeling af de enkelte Sager mellem Påtalemyndighedens forskellige Organer eller med Hensyn til Udovelsen af den Valgret, der i visse Tilfælde er tillagt Påtalemyndigheden, er Retten uvedkommende. Dette erkendtes også udtrykkelig af det tidligere førstags. Derimod havde dette optaget en Del Regler for det Tilfælde, at administrative Embedshandlinger tiltrængtes udøvede i fremmed Rets« kreds. Da man imidlertid må anse også dette for at være et Æmne, der naturligst horer hjemme i en Instruks, ere disse Bestemmelser udeladte i nærværende Udkast, og i § 6§ er derfor kun optaget de i det tidligere førstags § 77 indeholdte Regler om Retshandlinger i fremmed Retskreds.